

ВИСНОВОК
про наукову новизну, практичне і теоретичне
значення результатів дисертації
КАРБАН АННИ АНАТОЛІЇВНИ
«АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ
ШКІЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ТЕРИТОРІЯХ
ЗІ СКЛАДНИМ РЕЛЬЄФОМ УКРАЇНИ»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю
191 – Архітектура та містобудування

Актуальність теми дисертаційного дослідження Карбан Анни Анатоліївни визначається потребою вирішення проблем, пов'язаних з урбанізацією, масовою житловою забудовою, відсутністю вільних ділянок для будівництва, що створюють складності у забезпеченні житлових територій закладами освіти, а також необхідністю оновлення освітніх установ до потреб сьогодення. Авторка поставила перед собою завдання проаналізувати сучасний архітектурно-будівельний стан освітньої галузі України, досвід її покращення і оновлення та запропонувати альтернативні варіанти закладів освіти, що покликані вирішити проблеми архітектури, містобудування та освіти – шкільні комплекси на територіях зі складним рельєфом.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:
Вперше

– визначено поняття «Шкільний комплекс на території зі складним рельєфом» - це об'єкт закладу освіти, що передбачає підготовку за рівнем початкової, базової середньої, профільної середньої освіт, у індивідуальних випадках – додатково за рівнем дошкільної освіти. Будівля закладу сформована в умовах територій зі складним рельєфом і включає в себе об'єкти різного призначення, що пов'язані з функціями навчання, виховання, відпочинку, фізично-спортивного розвитку, культурно-видовищних процесів, харчування, а також медичним, адміністративним і господарським обслуговуваннями;

- розроблено принципи архітектурно-планувальної організації шкільних комплексів на території зі складним рельєфом (локалізації середовища, інтеграції, доступності, функціонального розподілення, адаптації, естетичної виразності, екологічності й енергоефективності, прогресивності і впізнаваності) та прийоми їх реалізації;

– розроблено варіанти об'ємно-планувальної організації шкільних комплексів, що досліджуються, запропоновано універсальні комбінації їхнього розміщення на територіях зі складним рельєфом;

– визначена номенклатура шкільних комплексів на територіях зі складним рельєфом за освітніми, архітектурними і містобудівними ознаками;

Удосконалено:

- критерії і вимоги до умов складності рельєфу для розміщення закладів освіти та, зокрема, шкільних комплексів;
- схему функціонально-технологічного зв'язку об'єктів будівель і споруд типових освітніх комплексів, у тому числі, розміщених на складних рельєфах.

Отримало подальший розвиток:

- визначення типів об'ємно-просторового вирішення архітектурних об'єктів на територіях зі схилами різної конфігурації («блочний», «лінійний», «павільйонний», «компактно-централізований», «комбінований»), прийомів архітектурно-планувальної організації закладів освіти на територіях зі складним рельєфом;
- практичні рекомендації щодо художньо-естетичного оформлення і дизайну приміщень освітніх установ.

Обґрунтованість та достовірність наукових результатів

підтверджуються:

- результатами апробації основних положень дисертаційної роботи, що оприлюднені авторкою у доповідях на 7 (семи) науково-практичних конференціях, з яких – 6 міжнародних і 1 – всеукраїнська, а також публікаціями у фахових і наукових збірниках;
- застосуванням основних наукових методів досліджень, відповідністю методів дослідження його меті та завданням, кількісним і якісним аналізом значного за обсягом теоретичного і проектного матеріалу.

Дослідження базується на діючих законодавчих та нормативно-правових актах у галузі архітектурної діяльності, серед яких Закони України: «Про архітектурну діяльність», «Про основи містобудування», «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту». Робота виконувалась у межах загального напрямку наукових досліджень кафедри «Основ архітектури й архітектурного проектування» Київського національного університету будівництва і архітектури.

Значення результатів роботи для науки і практики

Практичне значення роботи

Практичну цінність мають результати дисертації, які сформулювала дослідниця, що доповнюють загальноприйняті підходи в організації архітектурного та містобудівного проектування забудови територій зі складним рельєфом. Основні теоретичні положення та результати досліджень можуть бути використані науково-дослідними і проектними організаціями під час проектування громадських будинків і споруд та, зокрема, освітніх комплексів, шкіл в умовах складного рельєфу. Частина отриманих результатів можна адаптувати до будинків інших типологічних груп.

Напрацювання можуть бути використані при складанні завдань на проектування, розробці відповідних нормативних документів та науково-методичних посібників, підготовці теоретичних праць, у навчальному процесі – при підготовці архітекторів та фахівців споріднених професій.

Теоретичне значення роботи

В дисертації визначено нове поняття - шкільний комплекс на території зі складним рельєфом. Теоретичним результатом роботи є встановлені принципи архітектурно-планувальної організації шкільних комплексів на території зі складним рельєфом, варіанти об'ємно-планувальної організації шкільних комплексів, універсальні комбінації їхнього розміщення на територіях зі складним рельєфом, розроблений авторкою підхід до стадійності проектування архітектурних об'єктів на складних рельєфах, що включає роботу над об'ємно-планувальною організацією об'єктів від рівня розробки генерального плану до вирішення планування окремих архітектурних елементів комплексу. Теоретичні положення дисертації можуть бути використані у наукових установах для розширення уявлення про варіативність закладів освіти, можливостей, потреб і переваг будівництва на складних рельєфах.

Результати дисертаційного дослідження опубліковано у 15 наукових працях: фахових наукових виданнях України – 4 стаття; 2 статті в іноземних виданнях; 7 тез доповідей наукових конференцій та 2 статті, які додатково відображають наукові результати дисертації. Публікації одноосібні – 13, у співавторстві – 2.

Публікації результатів роботи, їх обговорення, апробація

Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Карбан А. А.** Шкільні комплекси на територіях зі складним рельєфом в Україні: зарубіжний досвід проектування і будівництва. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2017. № 11-12. С. 567-573
2. **Карбан А. А.** Сучасні світові тенденції в архітектурі навчальних закладів. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2017. № 13. С. 443-447
3. **Карбан А. А.** Фактори впливу та етапи формування навчальних комплексів на складному рельєфі. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2017. № 49. С. 437-443
4. **Карбан А. А.** Шкільні комплекси на територіях зі складним рельєфом: функціональні зони та зв'язки між ними. *Проблеми розвитку міського середовища*. 2019. № 1. С. 62-69

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

5. Sleptsov O., **Karban. A.** Specific features of designing educational centers in the areas with challenging landscape in Ukraine. *Technical Transactions*. 2019. № 12. С. 79–84.

Особистий внесок здобувача: текстова частина (інформація про

особливості будівництва, умови, що впливають на проектування, архітектурні рішення шкільних комплексів на складних рельєфах

6. Sleptsov O., **Karban. A.** Principles of architectural and planning arrangements for school complexes on difficult terrain. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. 2020. Volume 907 012073. <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/907/1/012073/pdf>. SCOPUS

Особистий внесок здобувача: текстова (інформація про особливості будівництва, принципи і прийоми проектних рішень шкільних комплексів на складних рельєфах) та ілюстративна частини.

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. **Карбан А. А.** Архітектура сучасних навчальних закладів: світові тенденції. *Архітектура: естетика+екологія+економіка*: зб. тез доп. II міжнародної науково-практичної конференції, Полтава: ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2-3 жовтня 2017 р. Полтава. 2017. С. 115-116.

8. **Карбан, А. А.** Шкільні комплекси на територіях зі складним рельєфом: екологічний фактор впливу. *Сучасні тенденції розвитку архітектури і містобудування*: зб. тез доп. всеукраїнської науково-технічної конференції, Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова., 17 листопада 2017 р. Харків. 2017. С. 45-46.

9. **Карбан А. А.** Фактори впливу на формування навчальних комплексів на складному рельєфі. *Теорія і практика актуальних наукових досліджень*: зб. тез доп. науково-практичної конференції, Львів, 27-28 жовтня 2017 р. Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2017. С. 29-30.

10. **Карбан А. А.** Тенденції осучаснення навчальних закладів в Україні: шкільні комплекси на територіях зі складним рельєфом. *Архітектура та екологія*: зб. тез доп. IX міжнародної науково-практичної конференції, Київ: НАУ, 31 жовтня – 1 листопада 2018 р. Київ. 2018. С.27-28.

11. **Карбан А. А.** Шкільні комплекси на територіях зі складним рельєфом: функціональні зони та зв'язки між ними. *Архітектура і дизайн: традиції, новітність, майбутнє*: зб. тез доп. міжнародної науково-практичної конференції, Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 18-20 жовтня 2018 р. Івано-Франківськ. 2018. С. 26-27.

12. **Карбан А. А.** Шкільні комплекси на територіях зі складним рельєфом: містобудівні особливості проектування. *Архітектура історичного Києва. Феномен урбанізованих ландшафтів*. зб. тез доп. IV Міжнародної науково-практичної конференції. Київ: КНУБА, 23-24 листопада 2018 р. Київ. 2018: С. 47-48.

13. **Карбан А.А.** Принципи архітектурно-планувальної організації шкільних комплексів на територіях зі складним рельєфом. *Інноваційні технології в архітектурі і дизайні*. зб. тез доп. IV міжнародної науково-практичної конференції, Харків: ХНУБА, 21-22 травня 2020 р. Харків. 2020. С. 225-226.

Наукові праці, що додатково відображають наукові результати дисертації

14. Карбан А. А. Архітектура сучасних освітніх закладів України: шкільні комплекси на територіях зі складним рельєфом. *Молодий вчений*. 2017. № 9. С. 75-79.

15. Карбан А. А. Принципи формування навчально-виховних комплексів в умовах територій зі складним рельєфом. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2016. № 8-9. С. 302-308.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

В роботі авторка надала визначення об'єкту дослідження «шкільний комплекс на території зі складним рельєфом», як будівлі закладу освіти, що передбачає підготовку за рівнем початкової, базової середньої, профільної середньої освіти, у індивідуальних випадках – додатково за рівнем дошкільної освіти. Але, на наш погляд, шкільний комплекс – це більш широке поняття, яке також включає в себе комплекс будівель, які можуть бути, як окремо розташованими закладами освіти, так і об'єднаними корпусами одного закладу. Також у додаткову складову окрім дошкільної освіти бажано було б додати позашкільну освіту, яка може здійснюватись у тому числі на базі шкільних будівель у позаурочний час.

Загальний висновок

За актуальністю розглянутих завдань, науковою новизною, практичним і теоретичним значенням результатів дисертація «Архітектурно-планувальна організація шкільних комплексів на територіях зі складним рельєфом України» є завершеною, самостійно виконаною роботою, яка відповідає вимогам п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Кабінетом Міністрів України, і може бути рекомендована для представлення її в спеціалізовану вчену раду для попереднього розгляду і захисту за спеціальністю 191 – «Архітектура та містобудування».

Рецензенти:

Доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри теорії архітектури
Київського національного університету
будівництва і архітектури

Г. Л. Ковальська

Кандидат архітектури, доцент
кафедри дизайну архітектурного середовища
Київського національного університету
будівництва і архітектури

І. В. Булах

Підписи Ковальської Г. Л. та Булах І. В. засвідчують:
Вчений секретар КНУБА

О. С. Петренко